

De eerste rondleiding vindt plaats op de eerste Paasdag, zondag 14 april, vervolgens op de tweede Paasdag, maandag 15 april en verder als hiervoren vermeld.

Begin april — afhankelijk van de weersomstandigheden en de bloei — wordt het natuurpad, dat vorig jaar door enkele tienduizenden werd bezichtigd, weer ingericht en voor het publiek open gesteld.

Ongeveer 150 planten, bomen en struiken en andere belangwekkende voorwerpen zoals zwerfstenen uit de Vogezen, krijtontsluitingen, bodemgesteldheden e.d. worden met naambordjes aangeduid. Hierop staan behalve de Nederlandse ook de Latijnse namen (dit voor de buitenlandse bezoekers) en enige interessante bijzonderheden vermeld. De natuurvriend-wandelaar kan dan op elke gewenste dag en uur individueel zijn route kiezen, want behalve deze korte natuurpad-wandeling van ongeveer een half uur, kunnen nog 4 langere tochten worden ondernomen.

Paaltjes met gekleurde koppen wijzen de wandelaar de weg en zorgen, dat hij niet verdwalen kan en weer op zijn uitgangspunt — het bezoekerscentrum — uit komt.

Behalve een parkeerterrein van bescheiden omvang is ook een toiletgebouwtje aanwezig. Ook deze recreatieve voorzieningen staan geheel kosteloos ter beschikking van het publiek en worden gaarne door het Staatsbosbeheer in de bescherming aanbevolen.

In verband met de te verwachten grote belangstelling voor de rondleidingen wordt aangeraden in het bijzonder de zaterdagmiddag-wandeling te kiezen.

STAATSBOSBEHEER

Provinciale Directie Limburg
Sint Pieterskade 25, Maastricht.
Telefoon 04400 - 14241.

Een Aloë-mos te Hellevoetsluis. De werkhaven van Hellevoetsluis heeft reeds vele interessante adventiefvondsten opgeleverd (1, 2). Nu de inventarisatie der hogere planten is afgesloten, ben ik overgegaan tot het noteren van de op het terrein aanwezige mosplanten. Hoewel dit werk nog niet is afgesloten (er zijn thans ruim 40 soorten genoteerd) wil ik door middel van deze mededeling even de aandacht vestigen op één soort, nl. *Aloina rigida* (Hedw.) Limpr. var. *rigida*, een Aloë-mos. Deze soort komt reeds enige jaren voor op een aangevoerd kalksteenblok, en wel op een gedeelte van het blok dat met wat klei geïmpregneerd is. Het substraat komt dus geheel

overeen met de oecologie die voor deze soort wordt opgegeven in onze prachtige mossenatlas. Reeds twee maal, in februari 1967 en februari 1968 (februari schijnt de tijd te zijn dat de plant hier kapsels vormt) verzamelde ik materiaal van dit inderdaad veel van een miniatuur-aloë weghebbend mos. Een compliment voor de tekenkunst van de heer J. Landwehr mag zijn dat ik het minuscule plantje direct als een Aloë-mos herkende! De tekeningen van de soorten van dit geslacht lieten daaromtrent geen twijfel bestaan.

In het kort volgt hier nu een beschrijving van het materiaal dat ik verzamelde: Stengel kort tot zeer kort, in de meeste gevallen korter dan 3 mm. Bladen eveneens kort, 1 tot 2 mm. Bladrand over een groot gedeelte naar binnen omgerold, de top daardoor een bootvormig kapje vormend. Op de ventrale zijde van het blad vele meercellige lamelrijen aanwezig. De soort bleek gemakkelijk te fructificeren en had kapselstelen van ongeveer 1 cm lang en huikjes die de helft van het sporenkapsel bedekten.

Merkwaardig waren de grote sporen, nl. gemiddeld 17-24 micron. Drs. A. Touw van het Rijksherbarium te Leiden deelde mij mede dat hij bij het doornemen van het van deze soort in de collectie aanwezige Nederlandse materiaal kwam op een gemiddelde van 13-18 micron. Beduidend kleiner dus. Volledigheids-halve volgt hier een opgave van de Nederlandse vondsten van de soort, mij verstrekt door de heer A. Touw.

1847: „adventief“ bij Amsterdam (vermoedelijk op een pas braakliggend terrein, waar toen korte tijd veel kalkmossen werden gevonden).

1 × „vorige eeuw“ (zonder nadere aanduiding): bij Maastricht.

1944: bij Ransdaal (Z-L.).

Thans dus 1967 en 1968: Hellevoetsluis.

Te zijner tijd zal een soortenlijst van de mossen gevonden op het terrein van de werkhaven te Hellevoetsluis verschijnen in Buxbaumia, het orgaan van de Bryologische Werkgroep der K.N.N.V. Dr. B. O. van Zanten te Groningen is mij, waar nodig, steeds met controle der vondsten behulpzaam.

Litteratuur:

1. H. Solleveld, in Gorteria, deel 3, juli 1966, p. 49-51.
2. H. Solleveld en P. de Meij, in Gorteria, deel 3, mei 1967, p. 148.

Rotterdam,

P. DE MEIJ.